

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת שלח לך תש"פ

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
21:18	20:22	19:30	י-ם
21:15	20:20	19:28	ת"א
21:19	20:23	19:31	חיפה
21:15	20:19	19:28	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:10

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455 (הזמנה טלפונית)

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000 (שלוחה 9)
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:
orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת שלח לך תש"פ

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהרין" - חומש במדבר

1 ..... מה רואים סביבנו

פרשה למעשה:

7 ..... קיום רצון ה' בתמימות

14 ..... ענווה מובילה לרום המעלה

הילולת הצדיק:

19 ..... רבי חיים מרדכי לבטון זצ"ל

מה רואים סביבנו

לומר לך כי כל הרואה סוטה בקלוקלה, זיר עצמו מן היין. כאשר רואים אדם בקלקלתו, במקום לבוז וללעוג למשבתו, צריך האדם לדעת שלא בחינם הראו לו זאת, אלא כדי שיחפש

עצות בנפשו לבל ייכשל כמוהו. כך מראה לנו ההשגחה העליונה את עצמנו.

הקדמה זו נועדה להבהיר לנו את חטאם של המרגלים.

רש"י מביא את דברי חז"ל (במדבר רבה טז, ה):

"למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה בצרעת על עסקי דיבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו

מרים הנביאה דיברה לשון מוסר".

וידבר ה' אל משה לאמר. שלח לה אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם (במדבר יג, א-ב).

מקובל בשם ה"בעל שם טוב" הקדוש זצ"ל, כי כל מה שאנו רואים מסביבנו, כמוהו כראי אשר בו ההשגחה העליונה מראה לנו את עצמנו.

צריך, אפוא, האדם להתבונן בכל השובב אותו, ולדעת כי השי"ת מראה לו דברים שומרים שמטרתם ללמדו לקח ומוסר.

הנה רבותינו אומרים (סוטה ה ע"א): למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה?

"צריך דאדם

להתבונן בכל השובב

אותו, ולדעת כי

השי"ת מראה לו

דברים שונים -

שמטרתם ללמדו

לקח ומוסר"

אל תתירים בפניהם".

יכולים היינו להבין, כי לפנינו גדר של זהירות והתחשבות ברגשותיהם של המחמירים, שאם ינהגו בפניהם היתר בדברים שהם נוהגים בהם איסור, הם עלולים להורות לעצמם היתר בדבר ולרדת ממדרגתם.

ברם, אם זו כוונת חז"ל, מדוע הם קוראים לזה 'קדש עצמך'? הרי כל המטרה היא להיזהר לבל יינזק המחמיר, ואין בכך לכאורה בזהירות זו כל 'קדושה', ומדוע זה מוגדר כ'קדש עצמך'?

אומנם - אומר רבי שלמה וולבה זצ"ל בספרו "עלי שור" (ח"א עמוד קלו) - רבותינו גילו לנו גדר נפלא בקדושה: כאשר אדם נמצא בין אנשים הזהירים יותר ממנו, עליו לשאוף להיות כמותם, ללמוד מוסר ממעשיהם ולרצות להתקדש כמותם. לכל הפחות כאשר הוא שוהה במחיצתם, עליו ללמוד מהנהגותיהם ולהיזהר בזהירות שהם נוהגים, וזהו גדר של קדושה!

הרע על משה רבנו ולקתה בצרעת, והמרגלים "ראו" את אשר קרה, אך לא חשו שהדבר נוגע אליהם. המאורע הזה לא נגע בעולמם הפנימי ולכן הם לא הסיקו את המסקנות המתבקשות. והנה, המרגלים הללו בעת שנבחרו לתפקידם היו צדיקים, ולפי רום דרגתם ומעלתם, היה להם להסתכל על מעשה מרים ולדעת להפיק ממנו את הלקחים המתבקשים, ולהחדיר בקרבם זהירות בדיבור לשון הרע. אך המרגלים "לא לקחו מוסר" באותו רגע, ולכן כבר מרגע זה נקראו 'רשעים'!

כאמור, אדם צריך להתבונן סביבו ולדעת, כי השי"ת מראה לו הן את נגעי עצמו, אבל בד בבד, גם דברים האמורים לעורר באדם כיסופי עלייה והתעלות בעבודת ה'.

על הפסוק (דברים ז, ו): "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך" דרשו חז"ל בספרי: "קדש עצמך במותר לך - דברים המותרים ואחרים נוהגים בהם איסור,

תמה הבחור, והרב פתח והסביר לו
במתק שפתיו:

"בדרשות", כך אמר, "הדרשן מצטט
מאמר חז"ל, מביא מאמר אחר
שסותר אותו לכאורה, ואז מעלה
רעיון איך ליישב את שני המאמרים.
בהמשך מביא את דברי חז"ל ממקום
אחר ומעוד מקום ומראה כיצד
הדברים משתלבים ומשלימים זה את
זה. אלו הן דרשות".

"שיחה לעומת זאת", המשיך הרב
שבדרון, "עניינה להביא את מאמרי
רבתינו, להקשות על עצמינו קושיות
ולראות אם נצליח לתרצן... ובאמת,
ברוב הפעמים נשארים ללא תירוצים,
וחייבים לעבוד כדי למצוא את
התשובה האמיתית לשאלה: מדוע
המאמר הזה סותר אותי, מה מוטל עלי
לעשות כדי לשנות את עצמי שלא
תהיה סתירה ביני לבין אותו מאמר
חז"ל. זוהי שיחה מוסרית!"

בנו של הסבא מסלבודקה, רבי אברהם
שמואל פינקל זצ"ל, בספר "נתיבות

כשם שהרואה סוטה בקלקולה, צריך
לגדור עצמו לבל יחטא, כך בצד
הקדושה, הרואה אנשים המתקדשים
ונזהרים בעבודת ה', בתפילה, בלימוד
תורה, בקיום מצוות, צריך לעודר עצמו
להתחזק ולהתעלות כמותם וזהו גדר
של קדושה.

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל
שימש כמשגיח באחת הישיבות,
ומלבד זאת היה דרשן גדול. בכל ליל
שבת היה מוסר דרשה בבית הכנסת
"זכרון משה" בירושלים לפני ציבור
גדול שבא לשמוע אותו. ביום שבת
גם כן היה דורש ברבים, וכמו כן היה
דורש במקומות אחרים, סוגים שונים
של דרשות.

פעם ניגש אליו אחד מתלמידי
הישיבה ושאלו: "כבוד הרב, האם
הערב תתקיים דרשה בישיבה
מהרב?"

הרב הקפיד ואמר: "בישיבה אלו
שיחות, לא דרשות!"
"מה ההבדל בין דרשה לשיחה?"

באה על חשבון התוכן. כאשר הדרשן מרכז את כל מאמציו וכישרונותיו ליופי החיצוני של הדרשה, הוא עלול לסלף ולזייף את הכוונה האמיתית של דברי חז"ל.

חמור מכך, אותו דובר עצמו, כאשר הוא מתרגל למעטפת החיצונית של הדברים, הרי הם נעשים קניין בנפשו, עד שברכות הימים ימצא עצמו מרוחק לגמרי מהאמת האלוקית הצפונה בדברי התורה ומאמרי חז"ל. הוא יהיה מרוחק מבירור מידותיו שלו עצמו, מהבחנת נשיותיו, רצונותיו וכוחותיו הפנימיים החבויים עמוק בנבכי נשמתו, עד שימצא עצמו לבסוף ריק מכל שמץ של רוממות התורה ותיקון המידות.

כאמור, את כל הדברים הללו כתב בנו של הסבא מסלבודקה כבר לפני מאה שנים ויותר.

המוסר הוא ההיפך הגמור מכל זה. כל רעיון המתאמת על פי דברי חז"ל נועד לביקורת עצמית, כדי שיבדוק האדם עצמו האם הוא אוחז בדרגה הזאת או

המוסר" (מאמר א), כותב כי כל אדם בישראל, טרם גישתו ללמוד מוסר, צריך להבהיר לעצמו תחילה מהו מוסר, ומה אופיו המיוחד אותו ייחוד מהותי משאר דרכי המחשבה המצויים בכתבי הקודש. הרי כל דרשות חז"ל, בש"ס ובמדרשים, מלאים בענייני מוסר, וכאשר אדם לומד גמרא ומדרשים, יש בלימוד הזה דברי מוסר רבים. מהו, אם כן, הדבר המיוחד בלימוד מוסר?

מי שסבור כי אמירת מוסר היא למסור דרשות מרתקות ומעניינות, טעות בידו. ואין מדובר על דרשות שדרשו גדולי עולם בדורות עברו, אלא גם על חלק גדול מהדרשות של ימינו, שכל עיקרן אינו בא אלא לגרום הנאה לשומעים על ידי חידודים מפולפלים בנועם המליצה ואומנות הדיבור. בימינו, כל דרשן שמרבה לכלול בדרשתו עניינים ערבים, מדבר בלשון מהוקצעת, מספר סיפורים מרתקים, הרי זה משובח.

כמובן, אין בכך חיסרון. הבעיה הגדולה היא, כאשר הדרשה היפה

הנביאים לא ידעו, וגם מלאכי השרת לא ידעו, אבל האדם לבדו היה צריך לדעת! לו רק היה מתבונן בתוך עצמו, יכול היה לדעת את שורש החטא יותר ממלאך, יותר מנביא ויותר מחכם.

זו היתה התביעה של הקב"ה כלפי עם ישראל: מדוע לא התבוננתם ולא הבנתם את עומק חטאיכם, ועל כן הביא עליהם חורבן.

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו "יערות דבש" (ח"א דרוש ג) אומר, כי הדבר הקל ביותר לאדם, הוא לרמות את עצמו, ואילו כדי לרמות אחרים הוא זקוק לתחבולות רבות. בקלות מרמה האדם את עצמו, כי הוא לא מתבונן ואינו מחפש להכיר את עצמו. ואם אדם מתרגל לכך, הרי כל לשונו מרמה רחמנא ליצלן.

הרב וולבה בספרו "עלי שור" (ח"ב עמוד 170) כותב דבר נפלא בשם גאון המחשבה רבי יצחק הוטנר זצ"ל: הסבא מסלבודקה זצ"ל היה שואל: מי גדול יותר, האדם או מלאכי השרת?

לא. האדם אמור לגלות את הצדדים החלשים שבמידותיו, לברר ולהבחין בנטיותיו הפנימיות המכוסות ולעקור את התכונות הרעות שבנפש.

זהו תפקיד המוסר, שהאדם יגלה בו את עצמו.

הגמרא (נדרים פא ע"א) אומרת, כי את השאלה ששואל הנביא ירמיהו ערב החורבן (ט, יא) "על מה אבדה הארץ", שאלו את החכמים ולא ידעו להשיב, כך גם את הנביאים ואת מלאכי השרת, עד שהקב"ה עצמו השיב: "על עוזבם את תורתי".

ולכאורה - שואל מרן הגרא"מ שך זצ"ל (מחשבת זקנים עמוד קסט) - זהו דבר פלא. אם החכמים והנביאים ומלאכי השרת לא ידעו להשיב מהו החטא הגדול של כלל ישראל, אם כן מדוע נענשו כלל ישראל בחורבן בית המקדש ובגלות? הרי רואים אנו שגדולי עולם לא עמדו על שורש חטאם, ואם כן מהי התביעה על עם ישראל?

אמר הרב שך: החכמים לא ידעו,

לפחות הם עצמם התעלו מכך. זכיתי לראות את הרב וולבה, ואפשר לומר שהוא היה כל הזמן עם עצמו. הוא הגיע לדרגות מופלאות של נקיות עצמית, והיתה כל הזמן תחושה שהוא מדבר אל עצמו.

גדולי המוסר היו מזככים את עצמם, וכאשר באו לדבר הם לא חיפשו את המעטפת החיצונית היפה, אלא דיברו לעצמם ושאפו להעלות את השומעים יחד עימם. זכיתי לשמוע כמה מגדולי בעלי המוסר, ואינני זוכר שהם סיפרו סיפורים ומעשיות, אלא אמרו דברים נוקבים, עמוקים, יורדים עד לנבכי הנפש, כי הדברים שהם השמיעו לאחרים, היו הם עצמם. ולוואי ונזכה להשיב עטרה ליושנה ולהרים את קרן המוסר. נחפשה דרכינו ונחקורה - ונשובה אל ה'.

רבותינו אומרים שנשמת האדם גדולה יותר. ואם כך, האדם שיזכה להעמיק בנשמתו ולגלות את עצמו, מדרגתו גבוהה יותר מזו של מי שזכה לגילוי אליהו, שהרי אליהו הנביא הפך להיות מלאך, ואם האדם מגלה את שורש נשמתו, הרי הוא מגלה נשמה גבוהה יותר מזו של מלאכים, נמצא שגדול הוא יותר מאשר גילוי אליהו. זו עבודת המוסר: שיכיר האדם את עצמו, את כוחותיו, את עומק נשמתו. להבין את הסתירות הפנימיות שבהנהגתו ולתקן.

מי שראה את גדולי המוסר בדור הקודם, ראה כיצד בעת שהם מוסרים שיחות מוסר, הם בעצם מדברים אל עצמם, ואם יהיה מישהו שיקלוט משהו מדבריהם - מה טוב, ואם לא -

קיום רצון ה' בתמימות

שלפיכך אמר לו הקב"ה: "שלח לך אנשים". הרי שליחות המרגלים והוצאת הדיבה על הארץ גרמו רעה גדולה לישראל, ומחמת כן דור המדבר לא זכה להיכנס לארץ ישראל, ועקב זאת נחרבו שני בתי מקדשות ונגזרה בכייה לדורות.

ניתן ליישב את הדברים על פי דברי רבותינו (סנהדרין י"ז ע"א): "בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה 'אספה לי שבעים איש', אמרו אלדד ומידד 'אין אנו ראויין לאותה גדולה', אמר הקדוש ברוך הוא 'הואיל ומיעטתם עצמכם, הריני מוסיף גדולה על גדולתכם'. ומה גדולה הוסיף להם, שהנביאים כולן נתנבאו ופסקו, והם נתנבאו ולא פסקו. ומה נבואה נתנבאו? אמרו: 'משה מת, יהושע מכניס את ישראל לארץ'."

והדבר נרמז בפסוק: "אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְּנַבְּאִים בְּמַחְנֵה" (במדבר י"א, כז), שכן אותיות 'מתנבאים' הן ראשי תיבות

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיְתִירוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן (במדבר י"א, א-ב).

פירש רש"י: "שלח לך - לדעתך, אני איני מצווה לך, אם תרצה שלח. לפי שבאו ישראל ואמרו 'נשלחה אנשים לפנינו', ומשה נמלך בשכינה. אמר: אני אמרתי להם שהיא טובה, חייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוה'."

נמצאנו למדים, כי תיבת 'לך' מתפרשת לשלילה, ומרמזת כי הקב"ה אינו חפץ בפעולה זו.

ואילו בעת הניסיון הראשון של אברהם אבינו אמר לו הקב"ה: "לְךָ לְךָ מֵאַרְצָהּ וּמִמּוֹלְדֹתֶיהָ וּמִבֵּית אָבִיהָ" (בראשית י"ב, א). ופירש רש"י: "לך לך, להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול". ומפירוש זה נלמד כי תיבת 'לך' מתפרשת לטובה וברכה. ואם כן מוטל עלינו לברר מהי הטובה שנגרמה למשה על ידי שליחת המרגלים,

מכניס את עם ישראל לארץ ישראל. מפאת שנגזר על משה רבנו שלא יכנס לארץ ישראל, הוא היה אמור למות תכף ומיד במדבר, או להישאר בודד מחוץ למחנה מושבו, בעוד כל בני ישראל יכנסו לארץ עם יהושע וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו. אבל על ידי שילוח המרגלים אשר הוציאו את דיבת הארץ רעה, גזר הקב"ה על בני אותו הדור לגלות במשך ארבעים שנה במדבר, ומחמת כן נותר משה רבן של ישראל והמשיך ללמוד תורה במשך ארבעים שנה.

אם כן עולה כי זו הטובה שצמחה למשה רבנו מעצת המרגלים. ולפיכך אמר לו הקב"ה "שלח לך אנשים", כלומר לדעתך, לטובתך ולהנאתך.

אומנם, משה רבנו לא שמח מבשורה זו, שהרי איזה ערך יש לטובתו האישית כשמנגד נשקפת רעה לעם ישראל?

ולכן הוא לא רצה לשלח את המרגלים, כפי שנאמר: "וישלח אתם משה

מ'שה ת'נוח נ'פשו ב'גן א'לוקים
'הושע מ'כניסם' (בעל הטורים).

משה רבנו נענש שלא יכנס לארץ מאחר והכה בסלע ולא דיבר אליו כמצות ה', וכפי שנאמר: "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (במדבר כ, יב).

וידועים דברי הגר"א שלמד זאת מדברי רבותינו (מגילה יח ע"א): "מילה בסלע, משתוקא בתרין".

והנה הביאור הפשוט בדברי הגמרא הוא, שאם הדיבור שווה סלע, השתיקה שווה שני סלעים, ומזאת שאולה המליצה: "אם דיבור שווה כסף, השתיקה שווה זהב".

אולם הגר"א למד בדרך דרש כי אם "מילה בסלע", דהיינו אם משה רבנו לא היה מכה בסלע, אלא מדבר אליו במילים, כמצות ה', אזי "משתוקא בתרין", שני הנביאים, הלוא הם אלדד ומידד, היו משתתקים ולא מתנבאים שמשה תנוח נפשו בגן עדן ויהושע

אלו הם מנהיגי ישראל, שאינם דואגים לטובתם העצמית, אלא אך ורק לקיום רצונו יתברך ולטובת כלל ישראל.

אם נתבונן נגלה, שבסך הכל למדו ישראל תורה מפי משה רבנו פחות משנה בטרם חטא המרגלים, שהרי קבלת התורה היתה בו' בסיון, ביום הכיפורים התקבלו הלוחות השניים, ומיד לאחר מכן נשלחו המרגלים לתור את הארץ. ומאחר ולא הספיקו ללמוד די תורה ממשה רבנו, רצו המרגלים להסתופף עוד בצל משה רבנו לטובת עם ישראל.

אך האמת היא ש"אין חֲכָמָה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֵצָה לְגִדְדָה" (משלי כא, ל), ועל האדם לעשות את רצון ה' בתמימות ובשלמות, בלא שיקולים משניים וחשבונות צדדיים. ועל כן היה על המרגלים לומר את האמת ולהכריז כי טובה הארץ עד מאוד.

כעניין זה מוצאים אנו בחטא עץ הדעת. אדם הראשון היה זך וטהור מטבעו. הוא היה בדרגת מלאך והיצר

מְמַדְבֵּר פְּאָרֶן עַל פִּי ה'" - התורה העידה על משה רבנו ששלח את המרגלים רק מחמת ציווי ה' ולא לשם טובתו האישית. ומחמת כן הוא גם בחר דוקא אנשים צדיקים שילכו לרגל את הארץ, וכפי שדרשו חז"ל (תנחומא שלח ה): "שלח לך אנשים, בכל מקום שנאמר אנשים צדיקים הם, שכן הוא אומר ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים".

וכן מציינו באברהם אבינו, שאף על פי שהקב"ה אמר לו ללכת לארץ כענן להנאתו ולטובתו, הוא הלך "פְּאֶשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹוֹ ה'" (בראשית יב, ד). ומבאר ה"אור החיים" הקדוש: "ודקדק לומר 'כאשר דיבר' [לשון קשה ולא 'כאשר אמר' לשון רכה], לפי שעשה הדבר לצד גזירת מלך עליו ולא לתועלת הנמשך לו".

אברהם אבינו לא התחשב בקושי הפרידה מהוריו וממשפחתו, ולא ייחס משקל לכבוד העושר והבנים שיהיו לו בארץ ישראל, אלא הלך אך ורק כדי לקיים את רצון ה' ולא לשם טובתו האישית.

מחשבותיכם" (ישעיהו נה, ח), ואי אפשר להפיק כל תועלת מפעולה הנעשית כנגד מצות הבורא יתברך.

אילו האדם הראשון היה עומד בניסיון עץ הדעת במשך היום השישי, לא היה צורך במלחמה המתמשכת כנגד יצר הרע המשתרעת על פני ששת אלפי שנה, כיון שהקב"ה היה מבטל את היצר הרע בסוף היום השישי, וכבר בשבת הראשונה לבריאה, העולם היה בא לשלמותו. ומשם ואילך היה האדם מתעלה בעולם ממדרגה למדרגה לנצח נצחים. ובהיותו במצב מושלם, היה מוליד בנים, שהיו נהנים עימו בטוב ובנעימים תחת זיו השכינה.

זאת היתה התוכנית המקורית של הקב"ה שעל פיה העולם היה אמור להתנהל. אך לאחר שהאדם הראשון לא עמד בניסיון במסגרת זו, דן אותו ה' יתברך והעבירו למסגרת אחרת שבה ערפל מכסה ארץ ויש טשטוש רב בין אמת לשקר ובין טוב לרע!

הרע היה מחוץ לגופו. הבחירה שעמדה בפניו בטרם החטא לא היתה בין טוב לרע אלא בין אמת לשקר. וזאת מפני שהרע לא נראה בעיניו כדבר מציאותי, אלא כשקר ודמיון. אך ידיעה אחת היתה לו אודות ענין הרע והיא, שעל ידי אכילת עץ הדעת ניתן להשיג ולהבין את מציאות הרע. משום כך התיר אדם הראשון לעצמו ב'הוראת שעה' לעבור 'עבירה לשמה', כדי להגביר את כח הבחירה שלו, מתוך מחשבה שעל ידי ירידה למדרגה נמוכה יותר, יוכל להרבות כבוד שמים בעומדו בניסיון גדול יותר מתוך הסתר עמוק יותר. אולם בפועל הוא לא היה מסוגל לאמוד את המצב אשר ייווצר לאחר האכילה מעץ הדעת, ולא ידע מהו הקושי שיעמוד בפניו לאחר מכן.

חטא אדם הראשון היה נעוץ בכך שהיה עליו להבין כי אין להמרות את צו ה' למרות כל החישובים והצדדים. וגם כאשר נראה לאדם כי יש לשנות מרצון ה' כדי להרבות כבוד שמים, עליו לדעת כי "לא מחשבותי

משמים כי נשלח לעולם הזה כדי להנחיל את חכמת הקבלה לתלמידו רבי חיים ויטאל זצ"ל, ולשם כך נותרו לו כעשרים חודשי חיים, שבהם עליו להקנות את תורתו לתלמידו. באותו זמן האר"י, שהיה בן שלושים ושש שנה, עלה ממצרים לצפת. במקביל הגיע רבי חיים ויטאל מדמשק לצפת. רבי חיים לא הכיר את רוב חכמתו של האר"י בתורת הסוד, ועל כן לא התפנה כדי ללמוד ממנו ולהתבשם מתורתו. באחד הימים שקד רבי חיים על קטע זוהר מוקשה ולא עלה בידו להבינו. הדבר הסב לו עוגמת נפש עצומה, עד שלבסוף, בלית ברירה, החליט לגשת לרבנו האר"י ולחלות את פניו למען יאיר לו את הדברים.

להשתוממותו, השיב האר"י ברגע כמימרא כי על קטע זוהר זה ישנם שבעה פירושים. האר"י התחיל לפרוש כשמלה את ששת הפירושים הראשונים העומדים כנגד ששת ימי המעשה, בעוד רבי חיים עומד נרעש כנגד האור הגנוז המתגלה לעיניו. כשהגיע לפירוש השביעי, השקול

יש להבין מדוע הקב"ה, הצופה מראשית אחרית, נתן יד חופשית למשה רבנו לשלח את המרגלים, על אף שידע מלכתחילה את הנזק והבכיה לדורות העתידים לצמוח מכך.

התשובה לכך היא, שעם כל הצער והכאב שנגרמו לאנשי דור המדבר, כדאי היה להם להישאר ארבעים שנה במחיצת משה ולקבל ממנו תורה. ולא זו בלבד אלא שכל התורה שלמדו נחרטה עמוק בליבם, כיון שבאותן שנים לא היה להם כל צורך לדאוג ולטרוח עבור אכילה, שתיה וביגוד. וכפי שנאמר: "וַיֵּאכְלֶךָ אֶת הַקֶּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. שְׂמֵלְתֶךָ לֹא בְּלִתָּה מֵעַלְיֶיךָ וְרַגְלֶךָ לֹא בְּצַקָּה זֶה אֲרַבְּעִים שָׁנָה" (דברים ח, ג-ד). וכיון ששנתו מבארה של מרים, הלימוד ניטע במוחם בצורה נפלאה והשפיע לא רק עליהם אלא לדורי דורות.

מסופר על האר"י הקדוש שגילו לו

הקשה והמור שנגרם עקב עצת המרגלים, כדאי על מנת שעם ישראל יזכה לדלות ולקלוט תורה ממושה רבנו, ומשום כך לא מנע את שילוח המרגלים.

הגאולה הקריבה ובאה בעזר ה', תיעשה על ידי משה רבנו הרועה הנאמן.

כך מפורש בדברי הזוהר הקדוש (זוהר חדש ח ע"א), שהגאולה הראשונה היתה בזכות אברהם, הגאולה השנייה היתה בזכות יצחק, הגאולה השלישית היתה בזכות יעקב ואילו הגאולה הרביעית תהיה בזכות משה.

וכן כותב ה"אור החיים" הקדוש (בראשית מט, יא) וזו לשונו: "כי הלוא ידעת דברי הזוהר הקדוש כי משה הוא הגואל אשר גאל את אבותינו, הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם, דכתיב 'מה שהיה הוא שיהיה' ראשי תיבות 'משה'... ולעתיד לבוא תתגלה בעולם שורש המלכות שבמושה, שהוא עצמו מלך המשיח והוא דוד והוא ינון

כנגד השבת, הודיע האר"י כי אין ברשותו לגלות פירוש זה.

רבי חיים נפרד מהאר"י בצער ובבכייה, והתחנן לפני ה' יתברך שיזכהו לרדת לסוד הפירוש השביעי. ואכן תפילתו נענתה. כעבור זמן קצר זימנו האר"י ואמר לו: "דע לך כי קצבו לי משמים כעשרים חודשי חיים, שבהם עלי להשכילך ברזי תורת הנסתר".

כאשר החל האר"י לפרש בפני רבי חיים את הפירוש השביעי, לא עמד תלמידו על עומק העניין. כיון שכך, הובילו האר"י לימה של טבריה והשקהו מים זכים מבארה של מרים, ומני אז, עלה בידי רבי חיים ויטאל להשיג את כל הרזים הטמירים שנתגלו בפניו מאת האר"י הקדוש.

מעתה נבין את מעלת עם ישראל, אשר זכו ללמוד ממושה רבנו את כל התורה, תוך כדי שהם שותים בדרך קבע מבארה של מרים, שפתחה את ליבם ומוחם להבין ולהשיג את כל מכמני התורה הקדושה.

ידע, אפוא, הקב"ה, כי כל הסבל

ושילה".

אבויה, שהיה תנא קדוש ושימש כחברותא לרבי עקיבא, אולם ספרי מינים היו נושרים מחיקו ומחמת כן הוא שנה ופירש עד שכונה לבסוף בשם 'אחר'.

לכן יש להיזהר זהירות רבה ועצומה, שלא להתפעל כלל מהם ומהמונם, ולא להאזין לדברי ההבל היוצאים מפיהם ומפי כתבם, אלא ללכת באש ובמים בדרך האמת על פי תורתנו הקדושה.

כלב בן יפונה לא התפתה, אלא הלך נגד הזרם בניגוד לעצת המרגלים והצליח בדרכו. וכפי שנלמד מהפסוק:

"וַיַּעַל בְּנֵגֶב וַיָּבֵא עַד חֶבְרוֹן" (במדבר יג כב). ומקשה הגמרא (סוטה לד ע"ב) מדוע פתח הכתוב ב'ויעלו' בלשון רבים, וסיים ב'ויבוא' בלשון יחיד?

מתרצת הגמרא: "מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות, אמר להן 'אבותי, בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים'". ובזכות זאת זכה כלב לרשת את חברון עיר האבות, כפי שנאמר: "וְלוֹ אָתַן אֶת

הגאולה האחרונה תמומש על ידי משה רבנו הכולל בנשמתו את י"ב שבטי ישראל ובכללם שבט יהודה שממנו יבוא המשיח. אבל בכדי להיגאל עלינו להרבות בלימוד התורה. וכל עוד איננו עוסקים בתורה ובמצות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה. ומאידך ככל שנרבה יותר בלימוד התורה הקדושה, נוסיף שיעורי תורה ונקרב עוד ועוד מעם ישראל ללימוד התורה הקדושה, כן נקרב את הגאולה השלמה.

בזמן זה של 'עקבתא דמשיחא', עלינו להקפיד על דבר יסודי והוא: שלא להתפתות ולהתפעל מדברי אנשי החולין. לא להתרשם מהתקשורת כלל ועיקר.

אדם המושפע מדברי ההבאי של אנשי הרחוב, אפילו אם הוא תלמיד חכם, גאון ומקובל, עלול הוא, חלילה וחס, לרדת מדרגתו. וכפי שהגמרא (חגיגה טו ע"א) מספרת על אלישע בן

למען קיום רצון ה' יתברך בתמימות
ובלא חשבונות, זוכה לקבל את שכרו
המושלם משמים.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ וּלְבָנָיו יַעַן אֲשֶׁר
מָלֵא אֲחֵרֵי ה'" (דברים א, לו), "וַיִּתְּנֵנוּ לְכָלֵב
אֶת חֶבְרוֹן כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה" (שופטים א,
ט). ומכאן שאדם המוסר את נפשו

ענווה מובילה לרום המעלה

עצומה, הכיצד שני מקרים אלו
חופפים זה לזה? הלא מרים הנביאה
דיברה על משה רבנו, מושיען של
ישראל, שעליו העיד הקב"ה: "פֶּה אֶל
פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידֹת
וַתִּמְנַת ה' יָבִיט" (במדבר יב, ח), ואילו
המרגלים דיברו על אדמה דוממת ועל
ארץ שלכאורה אוכלת יושביה. כיצד
יתכן, אפוא, לדמות דבר אחד למשנהו
וממה היה על המרגלים לקחת
מוסר?!

את התשובה לכך ניתן למצוא בפסוק
המובא בתורה תיכף לאחר תיאור
דברי מרים: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לְאמֹר. שְׁלַח לָךְ
אֲנָשִׁים (במדבר יג, א-ב).

כתב רש"י: "למה נסמכה פרשת
מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה
על עסקי דיבה שדיברה באחיה,
ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר".

לפני שהמרגלים יצאו לתור את ארץ
כנען, הם ראו את עונשה החמור של
מרים הנביאה, שלקתה בצרעת לאחר
שדיברה במשה על אדות הָאִשָּׁה
הַכֹּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח, ולמרות זאת הם
לא לקחו מוסר והוציאו את דיבת
הארץ רעה.

המתבונן במאמר זה ייפלא פליאה

ענוותנותו של משה הביאה אותו לרום המעלה, עד שנאמר עליו: "ולא קם נביא עוד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ ה' פְּנִים אֶל פְּנִים" (דברים לד, י).

נשאלת השאלה: הרי משה רבנו היה מנהיג בחסד עליון אשר הוביל את עם ישראל ארבעים שנה במדבר, עלה לשמים ארבעים יום ולמד תורה מפי ה', ואם כן כיצד יתכן שיחוש כי אין לו כל חשיבות - "ונחנו מה"?!

כיצד יתכן שאדם פיקח, כשרוני ובעל נשיאות חן, היוצר פועל ומנהיג, יחוש כי הוא מתחת כל אדם אחר אשר חי על פני האדמה?!

התשובה היא, שמשה רבנו הגיע למדרגה האמיתית והבין והשיג, כי אם האדם אינו מקבל דבר מהקב"ה, הוא נותר אפס אפסים. כל מה שיש לאדם ניטע בו בידי ה' יתברך. כל ההצלחה, העושר, המעמד, הבנים והבריאות נובעים מחסד הבורא. וכפי שנאמר: "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנִיחַ לְךָ פֶּחַח לְעֵשׂוֹת חָיִל" (דברים ח, יח). נמצא שהאדם עצמו אינו שווה מאומה מבלי החסדים והטובות שה'

מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (שם יב, ג). משה רבנו ראה את עצמו כפחות מן האדמה, כעפר ואפר, וממילא לא היתה בלבו כל קפידא על אלו שהוציאו עליו לעז. לעומת זאת על ארץ ישראל נאמר: "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ הִרְשִׁי אֶתְּהָ, תְּמִיד עֵינַי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ" (דברים יא, יב); "כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מְבִיאָה אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחְלֵי מַיִם עֵינַת וַתְּהַמַּת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר" (שם ח, ז). לכן נתבעו המרגלים כיצד דיברו רעה על דבר שהקב"ה העיד עליו כי הוא טוב מאוד.

בוודאי שעדיין קיים מרחק אדיר בין דיבור לשון הרע על רבן של ישראל לבין הוצאת דיבה על אדמת הארץ, אולם משה רבנו הרגיש את עצמו מתחת לאדמה, כפי שאמר לבני ישראל: "וְנַחֲנוּ מָה כִּי תִלְיֵנוּ עֵלְיֵנוּ" (שמות טז, ז), וביאר רש"י: "ונחנו מה - מה אנחנו חשובין". ועל כן יש מקום להקביל בין הדברים, והיה למרגלים לקחת מוסר בגודל האיסור של הוצאת דיבה.

כשלעצמו איננו שווה מאומה. ולפיכך הרגיש משה רבנו כי כל הדרגות והמעלות שאותן זכה להשיג ולרכוש, אינן נובעות מכוחו שלו אלא מחסדי הבורא. ועל כן למרות שהיה מושיען של ישראל וקיבל תורה משמים מפי ה' בכבודו ובעצמו, הוא לא הגיע לכלל גאווה.

אדם שמגיע לדרגה הזו ומבין כי כל אשר לו ניתן מעם הבורא, יכול לעבוד, ליצור, להצליח ולהנהיג, אך למרות כל זאת לא יחדור לליבו שמץ גאווה, כי הוא מבין שלו עצמו אין כלום.

המרגלים היו בעלי עוצמה רוחנית וכישורים גבוהים מאוד, אבל הם ראו את עצמם כראשי אלפי ישראל, כאנשים נכבדים ובעלי דעה. וכאשר אדם מגיע לידי גאווה וחושב כי כוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, הוא עלול לאבד את הכל בפתע פתאום.

לעומת זאת, משה רבנו, שהגיע לדרגות נבואה שלא היו בעולם לפניו, הבין כי כל כוחותיו הינם מתנה

יתברך השפיע והרעיף עליו. ועל כן, על פי האמת, אין לאדם כל עילה להגיע לידי מידת הגאווה.

בעבר היה מסתובב בשוק "מחנה יהודה" בירושלים, אדם בעל כוחות גופניים אדירים. האיש היה בנוי לתלפיות ונודע בשריריו התפוחים ובגבורתו העצומה. כשהיה צורך להסיר משקוף דלת המעוגן לקיר, דבר שבדרך כלל נעשה באמצעות כלי עבודה מיוחדים, הוא היה מופיע ומסיר את המשקוף ממקומו בחבטה אחת.

עם הזמן, חלה האיש והפך למשותק וסיעודי. הוא לא היה מסוגל להניע את איברי גופו, ובני משפחתו נאלצו להובילו ממקום למקום, ולהאכילו ולהשקותו במו ידיהם. כל אלו שהכירוהו קודם לכן, לא האמינו למראה עיניהם. 'האם זהו הגיבור מרסק המשקופים? כיצד יתכן שזה אותו אדם?!' איך הוא הפך לשבר כלי?!'

ה' יתברך נותן, וברגע שהוא רוצה הוא יכול חלילה גם לקחת. האדם

יכול להתהלך כשהוא לבוש בגדי זהב ונעול מנעלים משובצי יהלומים, אך בפנימיותו הוא אינו חש טיפה גאווה, כפי שמצינו בעובדות על גדולי ישראל. מנגד יכול להיות אדם המתהלך בבגדים פשוטים, ואולי אף בלויים, אבל בפנימיותו הוא בעל גאווה עצום. רק ינסו להעיר לו הערה קטנה, וכבר יתרתח כלהבת אש בוערת!

מספרים בדרך בדיחותא על בחור תלמיד חכם, שהיה בררן גדול בנושא השידוכים וסבר כי הוא ראוי להינשא לפאר העולם. כל שידוך שהוצע לו, נדחה על ידו מסיבות שונות ומשונות. הדבר נמשך שנים והבחור הגיע כבר לגיל עשרים ותשע.

יום אחד פנה אליו השדכן ואמר לו בתוכחה: "אם לא תלמד בספרי מוסר על מידת הענווה, תישאר רווק כל ימי חיך!"

הבחור סבר וקיבל. במשך שלושה חודשים שקד על ספרי מוסר ולמד את מעלת מידת הענווה.

מהקב"ה. ועל כן נאמר עליו: "וְהָאִישׁ מְשֶׁה עֲנִיו מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה".

על פי זאת יש להבין את דברי המשנה באבות (ד, ה): "אמר רבי לויטס: מאוד מאוד הוי שפל רוח, שתקוות אנוש רימה". ומאחר והתנא נקט בלשון 'מאוד מאוד', משמע שהאדם מחויב להיות מאוד מאוד שפל רוח, ואם כן כיצד יתכן שלגבי משה רבנו, העניו מכל אדם, כתבה התורה 'מאוד' אחד בלבד?

אלא זה גופא באה התורה לומר: "וְהָאִישׁ מְשֶׁה עֲנִיו מְאֹד מְכַל הָאָדָם" - אם חובתו של כל אדם היא להיות "מאוד מאוד" שפל רוח - משה רבנו היה "עניו מאוד" מה "מאוד מאוד" של כל אדם! משה רבינו התרחק עוד יותר מההתרחקות הכפולה שחייב בה כל יהודי, וכאילו גביו כתוב שלוש פעמים "מאוד". ולפיכך היה למרגלים ללמוד ענווה ממשה, רבן של ישראל.

ענווה איננה דבר חיצוני בלבד. אדם

הסכמתי להינשא לאותה נערה. ואם
כן עתה, לאחר שעליתי בדרגה
וסיגלתי לעצמי בין השאר גם את
מידת הענווה, היאך אסכים לשידוך
כזה שאינו הולם את שלמותי
הרוממה?!"...

בחלוף התקופה האמורה, פנה שדכן
אל הבחור והציע לו בשנית נערה
עימה נפגש לפני שנתיים שלוש.
אולם הבחור דחה את ההצעה על
הסף ונימוקו עימו: "הלוא כבר לפני
שנתיים שלוש, כשהייתי מוכתר בכל
מידה נכונה מלבד מידת הענווה, לא

רבי חיים מרדכי לבטון זצ"ל

רבי חלפון היה מיוצאי ספרד וייחוסו הגיע עד דוד המלך ע"ה. הוא היה אדם יפה תואר ויפה מראה, ומאחר ורצה לעסוק בתורה כל הזמן, התפרנס ממכירת סחורות שהיה מעמיס על עגלתו ומביאן לאנשים עד פתח ביתם.

פעם אחת, בעוברו בין הבתים, ראתה את יופיו אחת השרות החשובות, ובקשה שיעלה לביתה כדי שתקנה ממנו מוצר מסוים. כשעלה, סגרה אחריו את הדלת, לקחה חרב בידה, ואמרה, כי אם לא ישמע לה תתקע את החרב בליבו. הרב, שהיה פיקח ביותר, הראה כאילו הוא מסכים, רק ביקש ללכת קודם כל אל בית הכסא. מבוקשו ניתן לו. ברגע שנכנס לשם, טיפס לעבר החלון שהיה בחדר וקפץ ממנו אל הרחוב, מתוך מחשבה כי מוטב לו למות ולא לעבור עבירה. בניסי ניסים הצילו הקב"ה ממוות, וברגע בו קם על רגליו, עזב את העגלה ואת הסחורה כולה ונמלט על נפשו.

ביום כ' בסיון בשנת תרכ"ט, לפני קרוב למאה וחמישים שנה, נפטר הגאון הצדיק רבי חיים מרדכי לבטון זי"ע. הוא היה גאון עולם, ראש רבני ארם צובא בחלאב שבסוריה ובעל ניסים ונפלאות.

רבי חיים מרדכי כתב ספר שאלות ותשובות "נוכח השולחן", בו ניכרת גאונותו האדירה, ובנוסף חיבר את הספר "בן יאיר" על פרשיות השבוע, ובו מהלכים, קושיות ותירוצים המבארים את הראשונים והאחרונים. אביו היה רבי חלפון לבטון, שהיה נשוא פנים ובעל צדקה גדול. רבי חלפון נוהג היה לעבור בין החנויות, וכל אחד היה תורם לו מוצרים עבור עניים, מתוך אמון מוחלט שיעשה בהם את השימוש הטוב ביותר.

לידתו של רבי חיים מרדכי היתה בעקבות מעשה מופלא של מסירות נפש- בדומה ממש לסיפור הידוע עם הרש"ש - רבי שלום שרעבי זצ"ל -

האותיות. השתומם המלמד ושאל את הילד: מניין לך כל הידיעות הללו? והבן ענה: כשלימדת את כולם הסתכלתי ושמעתי...

בגיל שלוש למד מקרא, ובהיותו בן ארבע וחמש נהג לברוח מתלמוד התורה שלו לבית המדרש, לפתוח בזה אחר זה ספרי קודש וללמוד מתוכם.

תלמיד חכם אחד שישב בבית המדרש הבחין בילד הקטן המקפץ על הספסל וקורא בספרים כאילו היו משחק - פותח ספר ומחזירו, פותח ספר נוסף ומחזירו, ניגש וגער בו: "ילד! אל תפריע לנו ללמוד!"

אלא שעוד באותו יום, בשובו לביתו, תקפו את אותו תלמיד חכם כאבי בטן עצומים שלא ידע את פשרם. כשפשפש במעשיו לא מצא אלא את אותה גערה בילד הקטן המקפץ בין השולחנות בבית המדרש. מיד שלח לקרוא לו, בקש ממנו מחילה וברכה לרפואה שלמה, וברגע שבו בירך אותו הילד התרפא מחוליו.

באותו לילה הלכה אשתו הצדקת לבית הטבילה, ובחלום הלילה הראו לה מן השמים כי היא עתידה לזכות בבן שיאיר את העולם כולו באור תורתו.

ואומנם, כעבור תשעה חודשים נולד להם בן, שנקרא בישראל חיים מרדכי. בהיותו כבן שנתיים גילה אביו כי הוא חריף ביותר ולקחו למלמד תינוקות שלימד ילדים בני שבע. המלמד סירב לקבלו, אך כשאביו רבי חלפון הפציר בו מאוד, ניאות לקבלו, אם כי לא העלה בדעתו לצרף אותו לשורת התלמידים והושיבו בצד כדי שיקשיב לנלמד. כששב הביתה חקר אותו אביו מה למד, והתינוק ענה, כי המלמד לא קרא איתו, ובכל זאת הראה בקיאות נפלאה באותיות הא"ב.

למחרת הצטרף האב לבנו, ושאל את המלמד: כיצד השתלב בני אתמול בלימודים? ענה המלמד: סוף כל סוף הוא רק בן שנתיים. מה הוא כבר יכול לדעת? מיד הושיבו אביו על ברכיו וציווה על הילד שיראה את ידיעותיו, והילד החל לדקלם בעל פה את כל

בשלב מסוים רצה לעזוב את חלאב ולעלות לארץ ישראל, אך לא ידע כיצד יתפרנס שם. רבי חיים מרדכי הורה לו שלא ידאג, ומני אז היה שולח לו מדי חודש בחודשו סכום כסף מכובד כדי שיוכל לעסוק בתורה בנחת בארץ ישראל כרצונו.

סיפורי מופתים רבים נקשרו לשמו -

בהיותו אב בית הדין, עסק רבות בשאלות שונות שהיו מגיעות לבית הדין. באחד הלילות כתב תשובה על שאלה מסובכת ביותר, ובשל כך התאחר לישון ועלה על יצועו כמעט בנץ החמה. בדרך כלל היה רגיל להתפלל בנץ, אך באותו יום קם באיחור קל, לבש את בגדיו בזריזות וקשר סביבו אזור, כלומר: חגורה, ומיהר לבית הכנסת.

כאשר נכנס, נעמד כל הקהל על מקומו והחל לצעוק בבהלה. התפלא הרב למראה הבהלה הגדולה ושאל לסיבתה. המומים הראו לו בני הקהילה, כי במקום לקחת חגורה

עד מהרה הכירו אנשי חלאב באוצר הנדיר שברשותם, ומינהו לרב עליהם.

חכם חיים מרדכי היה דמות מופת למנהיג אמיתי, הדואג לצאן מרעיתו הן מן הבחינה הרוחנית והן מן הבחינה הגשמית, מתוך התמסרות ופיקחות שאין להן אח ורע!

באמונתם התמימה בכח התורה שלו, עשו אנשי חלאב את הרב שותף בעסקיהם. הוא מצדו לא היה צריך לעשות מאומה - רק להסכים לשותפות איתם, ותיכף לתלמיד חכם ברכה (ברכות מב ע"א). מיד החלו העסקים לפרוח ולשגשג באופן כל יתואר.

בתקופת רבנותו לא היתה ליתומים ולא למנות כל דאגת פרנסה, משום שבכספו היה דואג לכל צרכיהם! באופן הזה דאג גם למצבם הרוחני - על ידי הסרת עול הפרנסה יכולים היו להתפנות ללימוד התורה.

בכספו דאג גם לתמוך באביו, אשר

לברך ברכת המזון הוא נעלם ואיננו".
 "במה זכית לארח בסוכתך את אברהם
 אבינו?" - שאל הרב, והיהודי סיפר כי
 הינו חוטב עצים פשוט, אך כשעמד
 לחטוב עצים לצורך הסוכה, נפל הגרזן
 על רגלו, ולמרות זאת, במסירות נפש
 ולמרות הכאבים, המשיך לבנות את
 סוכתו.

"מסירות נפש זו - היא שעמדה לך
 לזכות בכך!" - שיבח אותו הרב על
 מעשיו.

הוא לא חת מפני איש, ושום דבר לא
 עמד בפניו בהנהגת הציבור בדרך
 התורה והמצוות!

ספר אחד מספרי העיר החל להתעכב
 בסגירת חנותו בערב שבת, ולא פעם
 אירע לו שסיפר ממש בבין השמשות.
 הרב נכנס לדבר איתו והתריע בפניו
 שישמר ויזהר מחילול שבת. בין דבריו
 אמר: "איני מתכוון לבוא ולהתרות בכך
 פעם נוספת! דע לך, שאם לא תשנה
 את דרכיך מיד - אבוא כבר להספיד
 אותך..."

ולסובבה על עצמו, נטל בידו נחש
 וסובב אותו סביב גופו!...

"אין כל סיבה לבהלה..." - הגיב הרב
 בשומעו את הדברים, ובפשטות
 שחרר את הנחש מגופו והורה לו
 להסתלק, והנחש שמע את דבריו
 ומיד זחל במהירות ונעלם משם...

באחת השנים, בליל יום טוב ראשון
 של סוכות, סירב הרב לאכול בסוכה,
 באומרו כי האושפיזין אברהם אבינו
 עדיין לא הגיע לסוכתו. הוא המתין
 זמן רב, עד שלפתע נראה כי נחה
 דעתו. אברהם אבינו נכנס לסוכתו.

כששאלו מפני מה התאחר לבוא, ענה
 לו אברהם אבינו, שהיה תחילה
 בסוכתו של חוטב העצים בעיירה, וזו
 סיבת העיכוב.

מיד שלח הרב לקרוא לחוטב העצים,
 ושאלו האם ביקר מישהו בסוכתו.

"כן" - השיב האיש - "הגיע לכאן עני
 מרוד, אורח מסכן ובלתי מוכר.
 שלחתי אותו להתארח אצל העשירים,
 אך הוא סירב ואמר כי הוא מעדיף
 לאכול רק איתנו. והנה, לאחר שסיימנו

וימשיכו כרגיל במעשיהם, וגם הוא יבוא כרגיל לבית הכנסת ולא יאונה להם כל רע.

כששמעו הגויים את הוראת הרב החליטו להענישו. ארבו לו בפנית הרחוב ותכננו להכותו ב"שבריות" מכות מוות.

הרב, שלא ידע מכל המתרחש, פסע לו לתומו בדרכו לבית הכנסת. עוד רגע הוא מגיע אל חבורת הגויים שהמתינה לו, אלא שברגע שבו עבר, הפכו כולם להיות מאובנים וקפואים ולא הצליחו לזוז ממקומם. "הִפְּהָ רָאוּ בֵּן תַּמָּהוּ בְּבָהְלוֹ נִחְפְּזוּ, רָעְדָה אֲחָזְתָם נֶשֶׁם חַיִּל כַּיִּלְדָה" (תהילים מח, ו).

עד מהרה שלחו לבקש מן הרב שיתפלל עליהם שיוכלו להניע את איבריהם המשותקים, והרב נענה לבקשתם, והסכים להתפלל על כולם מלבד בן השריף שגרם את כל העניין. רק כאשר המושל עצמו בא להתחנן שיתפלל על בנו, הסכים, וזאת בתנאי שהבן ישבע שלא יפגע שוב ביהודים. אם לא כן - התרה בו - אשאיר אותו

אותו אדם נותר במריו ונשאר לעבוד עד סמוך לשקיעה. ימים ספורים לאחר מכן הוא נפטר לבית עולמו בפתאומיות!...

כך ארע גם לשוחט בכפר מסוים, אשר נהג לשתות בקבוק עראק לפני השחיטה. כששמע זאת הרב, התייצב בבוקר השכם במשחטה, ומיד הריח את ריח המשקה החריף שגמע הלה אל קירבו. הוא הזהירו לחדול ממעשיו, וכשהלה ענה בחוצפה שימשיך לשתות, אמר הרב לסובבים אותו: "אם כן, קראו לחברה קדישא והורו להם להכין לו קבר". ואומנם אחרי ארבע שעות מת אותו שוחט.

גם הגויים היו חלים ורועדים מפניו. כמנהג המקום היו היהודים קמים בכל ליל שבת בשתיים בלילה לשירת הבקשות. הגויים בסביבה טענו כי הרעש באמצע הלילה מפריע להם, ובעידודו של בן השריף איימו שאם ימשיכו לעשות זאת - ישרפו את בית הכנסת. תינו היהודים את צרתם לפני הרב, והוא הורה להם שלא ידאגו

תכף בצאתם מבית הכנסת, שמע הרב שני ילדים נוצרים משוחחים ביניהם, ואחד אומר, כי ראה במו עיניו את הכמרים חוטפים את הילד בוסן אל הכנסייה. הוא הזדרז ללכת אל המשטרה וביקש לדבר עם המפקד הראשי. כשמבוקשו ניתן לו אמר שיבוא ביחד עם מושל העיר איתו, והוא יביא להם את הילד החטוף.

שלושתם נכנסו בפתאומיות לאחת הכנסיות. הכמרים נבהלו מן הביקור הפתאומי ומיד ניגשו ושאלו לרצונם. עיניו החדות של הרב קלטו דמות של ילד קטן, ומיד קם ואמר למושל: קרא לילד הזה... הרי הכמרים אינם מתחתנים ומה לילד קטן ביניהם?! ואומנם הילד החטוף התגלה, הכמרים נאסרו, וליהודים הִיָּתָה אַנְרָה וְשִׁמְחָה.

ככה, נציב מלח כמו אשת לוט... בנו של השריף נשבע שלא יגע ביהודים לרעה, והרב התפלל עליו ונרפא. מעשה זה גרם לגויים להעריך עוד יותר את כוחו הפלאי של רבם של היהודים.

פעם נוספת ניסו הגויים לשלוח יד ביהודים בעלילת דם. ילד נוצרי בשם בוסן נעלם זמן קצר לפני פסח, והכמרים העלילו על היהודים שחטפוהו לצורך הכנת המצות שדם נוצרי מעורב בהן.

המושל קרא ליהודים ואמר, כי אם לא יביאו לפניו את הילד, לא ישאר יהודי אחד בארצו.

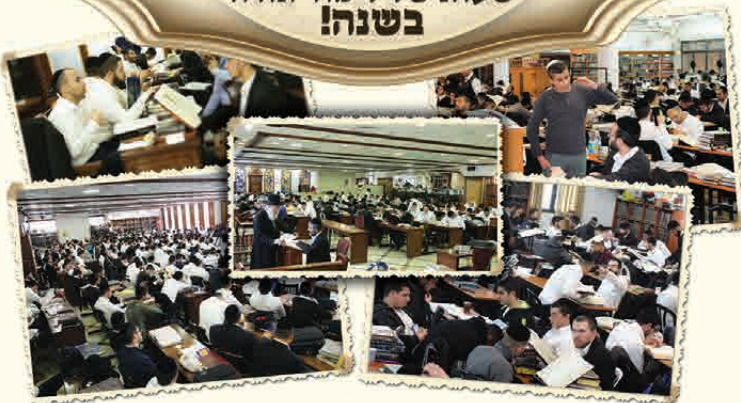
התכנסו כל היהודים והרב בראשם לזעוק סליחות ותחנונים לפני המקום.

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה

הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים

02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים | טל: 02-5000455 | פקס: 02-5000502 | orhachaim.org

לחסויות, להפצה,

להנצחת

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ויקאם הי"ו,

ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,

אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זורה ז"ל,

מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטה ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.